

молодіжних центрах, спортивних організаціях, центрах культури та спорту. Коледж пропонує численні програми для підготовки педагогічних кадрів [5, с. 279–281].

Висновки. Професійна підготовка педагогів в Ізраїлі зазнає впливу двох груп тенденцій: організаційних і змістовно-процесуальних. Вирішення питань вищої педагогічної освіти підпорядковане Раді з питань вищої освіти. Встановлено, що система педагогічної освіти в Ізраїлі – багаторівнева і включає три ступені. Чотири моделі організації діяльності пропонують різноманітні шляхи здобуття кваліфікації вчителя. У майбутньому доцільним є вивчення питань, пов'язаних із змістом підготовки вчителів у різних типах педагогічних навчальних закладів Ізраїлю.

Література

1. Глузман А.В. Да здравствует университет! Особенности современного высшего образования за рубежом / А.В. Глузман // Гуманитарні науки. – 2003. – № 2. – С. 54–60.
2. Государство Израиль. Наука и высшее образование // Электронная еврейская энциклопедия, созданная на базе создана на базе Краткой еврейской энциклопедии, изданной в Иерусалиме в 1976–2005 годах. – Т. 3, кол. 596–612 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eleven.co.il/article/11747>.
3. Дреерман М.Г. Становлення і розвиток вищої педагогічної освіти в Ізраїлі : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Марк Григорович Дреерман. – Одеса, 2007.
4. Дреерман М.Г. История и современность университетского образования в Израиле / М.Г. Дреерман // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2005. – № 7. – С. 167–176.
5. Дреерман М.Г. Подготовка педагогических кадров в системе высшего образования Израия / М.Г. Дреерман // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2006. – № 12. – С. 275–285.
6. Дреерман М.Г. Система подготовки педагогических кадров в Израиле в контексте общемировых образовательных процессов / М.Г. Дреерман // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2007. – № 13. – С. 245–258.
7. Левинас Э. Три статьи о еврейском образовании / Левинас Эммануэль ; пер. с франц. Е. Кушнера и А. Львова по изданию *Difficile Liberte*, Paris 1963. // Новая еврейская школа. – 1999. – № 4.
8. Скоробогатова М.Р. Основные зарубежные модели подготовки учителей начальных классов / М.Р. Скоробогатова // Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія. Збірник наукових праць. – 2008. – № 20. – Ч. 2.
9. Сыркин В.А. Израильская школа: время реформ / В.А. Сыркин // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 88–97.
10. Yehudilh Weinberger, Anat Zohar. Higher Order Thinking in Science Teacher Education in Israel // Science Teacher Education. An International Perspective. Science & Technology Library. – Kluwer Academic Publishers, 2000. – P. 95–121.

СЕРГІЄНКО Н.С.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Одним із завдань, визначених у Національній доктрині розвитку освіти, є “вихід освіти, здобутої в Україні, на ринок світових послуг, поглиблення міжнародного співробітництва”, забезпечення інтеграції вітчизняної освіти у міжнародний освітній простір [1]. Найважливішим стратегічним напрямом розвитку на сьогоднішньому етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Ця система запроваджується на європейському рівні і є однією з ключових вимог Болонської декларації 1999 р.

Входження України в європейський освітній простір, починаючи з 2005 р., дає можливість вітчизняним студентам здобути вищу освіту на рівні європейських стандартів, стати конкурентоспроможними спеціалістами на світовому ринку праці.

Динамічний розвиток світової спільноти, запровадження новітніх технологій у багатьох сферах людського життя вимагає від студента постійного засвоєння та вдосконалення знань, належного інтелектуального розвитку, комунікативних здібностей, самостійного й творчого підходу до прийняття рішень, формування інформаційних і соціальних навичок.

Цьому має передувати активне впровадження прогресивних освітніх технологій і кредитно-модульної системи в навчальний процес, комп'ютеризація та інформатизація всіх його етапів, підготовка електронних варіантів навчальних посібників, удосконалення системи управління якістю підготовки фахівців на основі міжнародних стандартів, розвиток дистанційної форми навчання та інформаційної інфраструктури.

Модернізація вищої освіти в Україні здійснюється відповідно до положень Лісабонської угоди, яку наша країна підписала й ратифікувала, Берлінського комюніке та принципів Болонського процесу [4].

Приєднання вищих навчальних закладів України до Болонського процесу передбачає реалізацію низки заходів, серед яких чільне місце займає використання в організації навчального процесу методів і форм навчання, які характерні для європейської зони освіти. Коротко ця проблема формулюється так: реформування освітньої системи. При цьому нам важливо не втратити позитивні здобутки вітчизняної вищої школи [5].

З основними документами щодо Болонського процесу ми ознайомилися за таким виданням, як “Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонія – Саламанка – Прага – Берлін)” [3]. Його метою є ознайомлення українського освітнього співтовариства з основними документами, прийнятими в рамках Болонського процесу. Знання цих документів дає змогу українським навчальним закладам оцінити свої можливості щодо вжиття окремих заходів, спрямованих на унормування структур і дій, поширених у європейському освітньому товаристві [3].

У рамках Болонського процесу було сформульовано шість ключових позицій. Однією з них є введення кредитно-модульної системи. Унормувати цей процес має запровадження системи ECTS – Європейської системи залікових кредитів.

Мета статті – проаналізувати досвід використання кредитно-модульної системи організації навчання у вищих навчальних закладах України й оцінити ефективність її впровадження.

У вищих навчальних закладах України здійснюється активна робота щодо переходу на нову систему навчання відповідно до підписаної Україною Болонської декларації.

У процесі впровадження навчальних планів (ECTS-проектів) колективи кафедр вузів вирішують ряд проблем, продовжуючи вдосконалювати навчальний процес. У зв'язку з цим організація навчального процесу спрямована на:

- забезпечення систематичної роботи студентів і викладача протягом всього модуля;
- підвищення об'єктивності оцінювання знань студентської молоді;
- формування навичок і засвоєння основ концепції “навчання протягом усього життя”;
- стимулювання здатності молоді до аналізу і логічного мислення;
- уніфікацію підходів до контролю знань (поточний, проміжний, підсумковий).

Перші результати реалізації принципів Болонської декларації свідчать про те, що викладачі та студенти адаптуються не тільки до нової системи організації навчального процесу, а й до нових термінів, понять, системи оцінювання знань модульно-рейтингової системи, методики проведення кредитно-модульного контролю, переведення шкали оцінювання знань у ECTS [7].

Щодо поняття “модульна система”, то під нею ми розуміємо технологію навчання у ВНЗ, яка охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю якості знань, умінь і навчальної діяльності студентів, за якою модуль є функціонально завершеною частиною розділу або теми навчальної дисципліни, сукупністю теоретичних і практичних завдань відповідного змісту та структур із розробленою системою навчально-методичного й індивідуально-технологічного забезпечення. Необхідним компонентом вказаного забезпечення є відповідні форми контролю, такі як поточний рейтинговий контроль та підсумковий рейтингово-екзаменаційний контроль [6]. Відповідно до існуючої модульної технології певна навчальна дисципліна поділяється на окремі модулі, й окремі викладач або кафедра мають можливість упроваджувати модульну систему навчання ізольовано, відносно незалежно від того, чи впроваджується ця система для інших дисциплін, що вивчаються студентами однієї спеціальності. Такий підхід є досить гнучким з огляду на певну нерівномірність переходу до вивчення за модульною системою кожної дисципліни окремої спеціальності.

У вітчизняному тимчасовому положенні про організацію навчального процесу відповідно до кредитно-модульної системи підготовки фахівців зазначається, що “кредитно-модульна система організації навчального процесу – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів)” [2]. При цьому навчальна дисципліна формується як система змістових модулів. Модуль – це програмна одиниця, що є відносно відокремленою частиною навчання. Кількість модулів дисципліни залежить від її загального обсягу (кредитів, годин).

У Київському національному університеті внутрішніх справ навчання курсантів здійснюється на основі поєднання класичних, історично сформованих методичних засад викладання у вищій школі з новітніми технологіями навчання. На кафедрі мовної підготовки навчання курсантів за принципами Болонського процесу проводиться з 2006 р. Вивчення іноземних мов відбувається протягом перших чотирьох семестрів згідно з вимогами для немовних ВНЗ. Повний перехід усього навчального закладу на Болонську систему організації навчання планується провести в 2010 р.

Навчальний процес організований за модульною схемою вивчення іноземних мов і здійснюється у формі навчальних занять, індивідуальних завдань, самостійної роботи курсантів, практичної підготовки та контрольних заходів.

Попередньо професорсько-викладацькому складу були прочитані лекції та проведені практичні заняття щодо впровадження принципів кредитно-модульної системи організації навчального процесу. На цій основі були розроблені нові навчальні програми з викладання іноземної мови професійного спрямування. Курсантам було роз’яснено структуру модуля, організацію та проведення практичних занять, а також розрахунок балів поточної успішності. З перших занять курсанти виявили зацікавленість до рейтингової системи оцінювання знань, отримання додаткових балів за вивчення предмета. Частина курсантів з підвищеною увагою по-

ставилися до опанування практичними навичками. Викладачі кафедри намагаються демократизувати навчальний процес, упроваджуючи партнерські відносини з курсантами як рівноправними учасниками навчального процесу.

Зріз знань при застосуванні кредитно-модульної системи здійснюється за допомогою тестового контролю, серед переваг якого можна назвати:

- уніфікованість та стандартизованість тестів;
- одночасне охоплення контролем усіх курсантів;
- можливість робити зрізи успішності з меншою витратою часу.

Важливе значення має усне опитування курсантів, під час якого вони вчаться висловлювати свої думки іноземною мовою, більше спілкуватися й формуватися як майбутні юристи.

Система оцінювання знань курсантів відбувається з урахуванням поточної успішності. Ми вважаємо, що кредитно-модульна система себе виправдовує та відповідає основним засадам входження в Болонський процес, оскільки базується на прозорості навчального процесу. Ця прозорість досягається, перш за все, максимальною інформованістю курсанта про зміст навчальних планів і навчальних заходів, що забезпечує реалізацію основних засад кредитно-модульної системи. Курсанти вже на початку семестру знають зміст навчального матеріалу, якими будуть критерії оцінювання їх знань, скільки балів і за що вони можуть отримати під час поточних та підсумкових контрольних заходів.

Проблемним питанням й досі залишається частка поточного оцінювання в загальному підсумковому оцінюванні. У вищих навчальних закладах ця проблема вирішується по-різному. Ми вважаємо, що при 100-бальній системі оцінювання максимальна кількість балів, яку курсант може отримати на іспиті, якщо складатиме його, повинна дорівнювати 30 балів, оскільки більшу частину балів курсант повинен “заробити” протягом семестру. В кінці кожного семестру по спеціальностях і курсах обов’язково проводиться рейтинг курсантів і визначається місце й успіхи кожного за семестр.

Підсумкове оцінювання проводиться на підставі балів, отриманих протягом семестру, та балів за складені модульні контрольні роботи. Курсант має право скласти звичайний іспит, якщо не згоден з отриманою оцінкою та бажає її покращити.

Критерії оцінювання та методи і способи контролю визначаються в додатку до робочої програми про систему нарахування балів при кредитно-модульному вивченні іноземної мови.

Відповідно до основних положень кредитно-модульної системи більша увага приділяється самостійному навчанню, що дає змогу курсантам збільшити обсяг матеріалу та вдосконалити навички самостійно опрацьовувати тексти іноземною мовою. Поряд із традиційними формами організації та проведення самостійної роботи курсантів, зокрема, індивідуальними заняттями, консультаціями, індивідуальними домашніми завданнями, виконанням завдань позаурочного читання з іноземних мов, самостійним опрацюванням тем відповідно до робочих навчальних програм, підготовкою різних самостійних завдань з використанням інформації з Інтернету тощо, все ширше впроваджуються в навчальний процес індивідуальні навчально-дослідні завдання, які самостійно виконуються курсантами в межах навчальної програми курсу й містять елементи пошукової роботи. Але більшість курсантів негативно сприймають практику самостійного опанування матеріалу, вважаючи, що треба

більше часу відводити на пояснення та опрацювання навчального матеріалу під час занять. Часто причиною неуспішності курсанта є його невміння організувати свою навчальну діяльність. Тому завдання викладача – це надання допомоги курсантові в організації всіх видів його діяльності та чітке розмежування тих видів навчальних робіт, які виконуються в аудиторії та в позааудиторний час. Слід зазначити, що тільки незначна кількість курсантів відвідує консультації, які планово проводяться на кафедрах. Проте викладачі різними способами стимулюють курсантів до виконання самостійної роботи. Кожен курсант має змогу заробити додаткову кількість балів за виконання індивідуальної навчальної роботи, а також взяти активну участь у заходах, що проводяться на кафедрі, стосовно навчального процесу:

- тиждень іноземної мови;
- олімпіади з іноземних мов;
- випуск стінгазет іноземними мовами до різних подій.

На нашу думку, найкращих курсантів, які беруть активну участь у всіх заходах кафедри, доцільно було б звільняти від складання модуля із зарахуванням їм максимальної кількості балів, тому що, як показує досвід, проведення олімпіад з іноземних мов є не тільки важливим мотиваційним фактором, а й сприяє глибшому вивченню іноземної мови.

Висновки. Перші результати запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу вказують на основні переваги цієї системи:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання;
- контроль і своєчасне коригування навчально-виховного процесу;
- підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу;
- психологічне розвантаження студентів у кінці семестру;
- підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності;
- скорочення непродуктивного навчального часу (за рахунок скорочення екзаменаційних сесій).

Засади Болонського процесу вимагають від студента повсякденної роботи над засвоєнням матеріалу. В цьому йому допомагають викладачі кафедр, оснащеність навчального процесу сучасними засобами навчання, новітні навчальні посібники та періодичні видання, Інтернет, упровадження навчальних і контрольних комп'ютерних програм. Перехід до європейських стандартів освіти дає можливість вищим навчальним закладам проводити підготовку фахівців, здатних до постійного оновлення наукових знань в умовах ринкової економіки, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у соціально-культурному середовищі, продовжити освіту або здобути відповідну кваліфікацію за кордоном на базі певного закінченого циклу освіти.

Література

1. Указ Президента України “Про Національну доктрину розвитку освіти” від 17 квітня 2002 р. № 347//2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – Ст. 860. – С. 11–13.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України “Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу” від 23.01.2004 р. № 48.

3. Болонський процес у фактах та документах: (Сорбона-Болонія-Саламанка-Прага-Берлін) / М-во освіти і науки України та інші ; [упоряд.: М.Ф. Степко та ін.]. – К. : Тернопіль : Вид-во ТДПУ, 2003. – 52 с.

4. Грубінко В. Індивідуальна та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / В. Грубінко // Основні засади розвитку вищої освіти України / за ред. С.М. Ніколаєнка ; упор.: М.Ф. Степко та ін. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – Ч. 3. – С. 7.

5. Козак Ф. Концептуальні засади організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи підготовки фахівців / Ф. Козак // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали / упор.: М.Ф. Степко та інші. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – Травень-грудень. – Ч. 2. – С. 75–77.

6. Спірін О.М. Модульна система та рейтинговий контроль знань під час вивчення основ штучного інтелекту / О.М. Спірін // Нові технології навчання. – К. : НМЦВО, 2000. – Вип. 28. – С. 43–56.

7. Старовойт С.М. Проблема самостійної роботи студентів у контексті Болонського процесу / С.М. Старовойт // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 54. – С. 406–409.

СЄДАШЕВА С.Л.

СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У сучасних умовах взаємодія викладача і студентів повинна бути зорієнтована на побудову суб'єкт-суб'єктних відносин. Це можливо в разі переходу до діалогічного спілкування, заснованого на емоційній відвертості, довірі, прийнятті іншого як цінності у свій внутрішній світ.

Існує велика кількість досліджень, присвячених різним аспектам взаємодії учасників освітнього процесу в умовах загальноосвітньої школи (А. Антипова, Т. Буторіна, Е. Захарченко, Т. Мальковська, О. Морозова, Н. Чанілова), середніх професійних навчальних закладів (Н. Балова, Н. Кісельов), вищих навчальних закладів (С.Єфремова, О.Іванова, О. Лебедева, Н. Рябова).

Однак, організація педагогічної взаємодії вивчена недостатньо повно.

Мета статті – аналіз сутності педагогічної взаємодії у психолого-педагогічній літературі.

Педагогічна взаємодія викладача з групою студентів обмежена тривалістю навчального заняття, плануючи яке педагог визначає майбутнє навчання із студентами.

Педагогічна взаємодія – певною мірою вимушене спілкування і для педагога, і для студентів. Викладач не вибирає собі студентів, а працює з тими, хто вступив до ВНЗ. Аналогічно і студенти не можуть обирати собі викладачів. Виходить, що педагог і студент просто “приречені” на спілкування. Студент живе своїм звичним і природним життям, практично не відповідає за характер спілкування з педагогом і його результати. Викладач, на відміну від студента, працює, а спілкування – це важлива складова його професіоналізму [4].

На думку В. Кан-Каліка, педагог повинен бути ініціатором, лідером в управлінні спілкуванням і, в цілому, навчально-виховним процесом. Для цього вчений радить звернути увагу на оперативність початку контакту, формування відчуття “ми”, введення особистісних аспектів у взаємодію зі студентами, передачу студен-